

Ympäristökeskuksen lausunto palveluverkkosuunnitelmasta 2018–2027

Ympäristölautakunta 22.8.2018

Palveluverkkosuunnitelmaa on laadittu hyvässä yhteistyössä eri toimialojen ja tulosalueiden kesken. Maankäytön- rakentamisen ja ympäristön toimialalla on keskeinen rooli palveluverkon suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa, vaikka sillä on vain vähän suoraan kuntalaisille tarjottavia omia palveluja.

Kaupunkirakenteen raamit määritellään yleiskaavoituksella ja ohjataan kaupungin kasvu haluttuun suuntaan. Kaupunki- ja seututasoisesti palveluverkon kysymyksiä tarkastellaan parhaillaan käynnissä olevassa yleiskaavaprosessissa. Kaupunkisuunnittelulla luodaan edellytykset Mal-sopimuksen määrittelemälle asuntotuotannolle sekä palveluverkkosuunnitelman mukaiselle palvelurakentamiselle. Kuntatekniikan keskus vastaa infran rakentamisesta ja ylläpidosta, tilakeskus puolestaan kaupungin toimialojen tarvitsemien tilojen järjestämisestä. Rakennusvalvonta valvoo ja ohjaa osaltaan kaikkea rakentamista, ympäristökeskuksen vastatessa puolestaan ympäristöasioiden viranomaisvalvonnasta.

Palveluverkon nykytila

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelupisteet sijaitsevat Tikkurilassa Kielotielä ja Pakkalassa Pakkalankujalla. Keskitetty maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelu yhdistettiin Vantaa-infoon 1.2.2018, mutta käytännössä yhdistetty kaupunkisuunnittelun, kaupunkimittauksen, kuntatekniikan keskuksen ja rakennusvalvonnan asiakaspalvelupiste toimii toistaiseksi Kielotie 13:n asiakaspalvelutiloissa.

Ympäristökeskuksessa Pakkalankujalla eläinlääkärin vastaanotolla tarjotaan pieneläimiä varten peruseläinlääkäripalveluja sekä virka-aikana että sen ulkopuolella. Muutoin ympäristökeskus palvelee asiakkaitaan sähköisesti, puhelimitse ja postitse.

Kaikki rakennusluvut haetaan Lupapiste.fi:n kautta. Palvelussa saa myös neuvontaa ja ohjausta rakentamiseen ja suunnitteluun. Kuntatekniikan keskuksessa aloitti vuoden 2018 alussa koko tulosalueen keskitetty Lupapalvelut -yksikkö, jossa käsitellään muun muassa yleisten alueiden kaivu-, tapahtuma- ja sijoituslupahakemuksia. Luvat haetaan Lupapiste.fi-palvelun kautta.

Pysäköinninvalvonnan asiakaspalvelu Vantaa-infossa Tikkurilassa ja Myyrmäessä sekä puhelinpalveluissa hoitaa yleisen pysäköinninvalvonnan neuvonnan, maksutietojen antamisen sekä vastaanottaa oikaisuvaatimuksia. Lisäksi asiakaspalveluun kuuluu yleinen ajoneuvojen siirtoon liittyvä neuvonta, asiakaskyselyihin vastaaminen sekä ajoneuvojen siirtoon liittyvän maksupäätöksen antaminen ajoneuvoa lunastettaessa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Kaupungin yhteistä palautejärjestelmää ollaan kehittämässä ja toimialan tavoitteena onkin, että palautejärjestelmän ja MATTIn välille tehdään integraatio, jotta kuntalaisen antama palaute tulee nopeasti paikkatiedon ja MATTIn toiminnanohjauksen kautta oikealle vastuutaholle. Kaupunkimallin hyödyntäminen palautteiden käsittelyssä ja hoitamisessa mahdollistaa aidon vuorovaikutuksen kaupungin toimintojen ja palvelujen sekä kuntalaisen välillä. Kaupunkimallin kautta kuntalaiselle voidaan välittää tieto siitä, miten ja milloin hänen ilmoittamansa puute tai vika on korjattu.

Palveluverkkoa kehitettäessä tulee myös huomioida kaupungin sitoutuminen hiilineutraalisuuteen vuoteen 2030 mennessä. Tämä edellyttää ilmastovaikutusten huomioonottamisen kaikessa suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Tulevaisuuden palveluverkko

Toimialan sähköisiä palveluja kehitetään edelleen ja niiden tarkoituksena on helpottaa kellon aikaan rajoittumatonta asioimista viranomaisten kanssa. Toimialan lähivuosien painopisteenä on kehittää tulevaisuudessa joustavaa ja kattavaa monikanavaista sähköistä palvelua siten, että fyysisten asiakaskontaktien tarve minimoidaan. Toimialan asiakaspalvelu toteutetaan yhdessä kaupungin keskitetyn asiakaspalvelun kanssa.

Tulevaisuudessakin julkisen kaupunkitilan ensisijainen tarkoitus palveluverkon kannalta on mahdollistaa Vantaan muun palveluverkon toiminta siten, että kaikki kaupungin palvelut ovat jokaisen kuntalaisten saavutettavissa kestävän liikkumisen keinoin ympäri vuoden. Tämä edellyttää, että julkisen kaupunkitilan toteutuksen laatuun, esteettömyyteen, joukkoliikenteen palvelutason suunnitteluun sekä kunnossapidon tasoon kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Pikaraitiotie Raide-Jokeri 3 Mellunmäestä lentoasemalle yhdistää Länsimäen ja Hakunilan alueet Helsingin seudun raideliikenneverkkoon mahdollistaen uudella tavalla Itä-Vantaan kaupunki- ja palvelurakenteen kehittämisen uusine asumis- ja liiketoimintaympäristöineen.

Panostamalla julkisen kaupunkitilan suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon korkeaan laatuisuuteen erityisesti keskusta-alueilla saadaan kaupungin katualueista, toreista ja puistoista muodostettua omailmeisiä ja houkuttelevia tiloja, joissa sekä asukkaat että elinkeinoelämä viihtyvät ja menestyvät.

Älyliikenne, yhteiskäyttöautot, kaupunkipyöräjärjestelmät, 5G-verkot ja Citylot muuttavat julkisen kaupunkitilan mitoitus-, suunnittelu- ja kunnossapitokäytäntöjä. Suurena suunnitteluhaasteena on ottaa nämä uudet tarpeet huomioon jo asemakaavoitusvaiheessa, jotta tulevaisuuden kaupunkitila olisi oikein mitoitettua.

Digitalisaation hyödyntäminen koko laajuudessaan kuten MATTI-hankkeen keskitetyn tietojärjestelmän ja toimintamallien käyttöönotto tehostaa koko toimialan tuottavuutta merkittävästi. Samalla infraomaisuuden hallinta saadaan riittävän

tarkalle tasolle, jolloin mm. peruskorjaus- ja kunnossapitotoimenpiteet saadaan ohjelmoitua taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisiin kohteisiin.

Kaupungin oman infratuotannon osuus vähenee hallitusti muun muassa kunnossapidon osalta. HSL vastaa tulevaisuudessakin joukkoliikenteestä, HSY vesihuollosta, Liikennevirasto rataverkosta ja ELY/maakuntahallinto yleisistä teistä.

Palveluverkkosuunnitelman hyödyntäminen

Keskeinen kysymys on, miten varmistetaan tiivistyvien kaupunginosien palveluverkon ratkaisut, kun kaupungin voimakas kasvu muuttaa nopeasti eri alueita. Palveluverkkosuunnitelman jatkotoimenpiteissä on esitetty kaksi hyvää toimintamallia. Tarkoitus on jatkaa hyvin toimivaa mallia laatia alueellisia ja toimitilakohtaisia toimitilaverkkosuunnitelmia yhteistyössä kaupunkisuunnittelun, tilakeskuksen, taloussuunnittelun ja käyttäjätoimialojen kanssa. Toimiala kannattaa esitystä, että Vantaan suuralueiden päiväkotij- ja kouluverkosta laadittaisiin säännöllisesti tarvittavat selvitykset. Samalla tulee selvittää olemassa olevien Y-tonttien täydennysrakentamismahdollisuudet, koska kaupungin yhä tiivistyessä ei tulevaisuudessa ole mahdollista löytää aina uusia Y-tontteja palveluverkon tarpeisiin.

Toinen esitetty toimintamalli on maankäytön toteuttamisen ohjelmoinnin (MTO) kehittäminen uuden MATTI-järjestelmän myötä. Uusi järjestelmä mahdollistaa nykyistä sujuvamman ja ajantasaisemman tiedonkulun käynnissä olevista hankkeista ja tarpeista. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala osallistuu tiiviisti tähän kehittämistyöhön. Nyt on jo vahvistettu tiedonkulkua palveluverkkosuunnittelun ja maankäyttötoimen kaupunkisuunnittelun aluetiimien välillä siten, että jokaisessa alueellisessa tiimissä on mukana palveluverkkosuunnittelun edustaja.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla Vantaan kaupunkitasoista palveluverkkokosuunnitelmaa voidaan hyödyntää maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa nyt koittavana Matti-aikana, etenkin kun sen aineisto saadaan kaupunkimalliin. Paperinen palveluverkkosuunnitelma voitaisiin lopettaa ja siirtyä kokonaan sähköiseen.

Resurssiviisauden tiekartan tavoitteiden toteuttaminen edellyttää resurssiviisauden huomioimista laajasti kaupungin palveluiden tuottamisessa. Tämä koskee kaupungin tekemiä ja ohjaamia energiaratkaisuja, yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen suunnittelua ja toteuttamista sekä kestävästä kulutuksesta ja materiaalihankintoja.

Kaupungin tavoite hiilineutraalista ja resurssiviisaasta Vantaasta edellyttää, että palveluverkkosuunnittelussa mahdollistetaan kestävä elämäntapa. Se merkitsee mm. sitä, että palvelut ovat saavutettavissa kestävä ja viisaan liikkumisen keinoin. Siirtymistä sähköisiin palveluihin tulee kehittää. Sähköisen palveluverkoston kuten myös toimitilaverkoston tulee mahdollistaa jakamistalous. Myös asukkaat tulee kytkeä osaksi kaupungin resurssiviisasta toimintaa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kehitetään asukkaille kohtaamispaikkoja, kuten yhteistiloja tai viljelypalstoja, sekä

osallistetaan asukkaita resurssiviisauden teemoihin kunnan palveluissa, alueellisissa kehittämistoimikunnissa ja aluefoorumeissa.

Palveluverkon on oltava toiminnallisesti tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas. Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi palveluverkkoa on kehitettävä energia- tehokkaammaksi luontoa säästään. Palveluverkkosuunnittelulla ja alueellisilla toimitilaverkkotarkasteluilla selvitetään mahdollisuudet toimitilaverkon tehostamiseen. Toimitilaverkkoselvitykset auttavat oman kiinteistökannan kehittämisessä ja kustannustehokkaan optimaalisesti ajoitetun kiinteistökannan suunnittelussa. Korvaamalla huonokuntoisia, epätarkoituksenmukaisia ja epätaloudellisia kiinteistöjä uusien tilatehokkuusvaatimusten mukaisilla tiloilla vastataan paremmin nykytarpeeseen ja vähennetään pitkällä tähtäimellä kiinteistömenoja ja hiilidioksidipäästöjä palveluvolyymien pysyessä riittävänä.

Vantaan kasvaessa ja kaupunkirakenteen tiivistyessä on varmistettava riittävä palvelurakentamisen tonttivaranto. MATTI-järjestelmä tulee valmistuessaan tukemaan asunto- ja palvelurakentamisen yhteensovittamiseen tarvittavaa suunnittelutyötä. Ylläpitämällä ajantasaista tietokantaa MATTI-järjestelmässä kaupungin Y-tonttikannasta varmistetaan riittävien, rakentamisolosuhteiltaan hyvien ja eri käyttötarkoituksiin joustavien tonttien sijaintien löytyminen.

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman keskeisenä teemana on, että rakennus- hankkeiden säästömahdollisuuksia selvittäneen työryhmän loppuraportissa esitettyjä toimenpide-ehdotuksia noudatetaan toimialatasoisesti ja niihin sitoudutaan toimitilainvestointihankkeissa.

Valtaosa lähivuosina tulevista uudishankkeista toteutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttöön. Tilakeskus kehittää yhteistyössä sivistystoimen kanssa konseptoituja, vakioituja suunnitteluratkaisuja ja tilamalleja. Perusopetuksessa rakennusta suunnitellaan monitoimitilana ja kehitetään vakioituja tilakokonaisuuksia uusiin oppimisympäristöihin. Uusi oppimiskäsitys ja opetussuunnitelma mahdollistavat joustavan tilojen käytön, mikä parhaimmillaan edistää tehokasta ja verkostomaista tilojen käyttöä. Varhaiskasvatuksessa kehitetään päiväkotien moduulimallia.

Rakennetun omaisuuden hallintaan ja kunnossapitoon on käytettävä riittävästi resursseja. Palveluverkon toimintakyvyn varmistamiseksi systemaattinen kunnan seuranta sekä säännöllinen korjaus ja huolto on välttämätöntä, jotta uudisrakentamisessa voidaan keskittyä palvelutarpeen kasvun edellyttämiin hankkeisiin. Toisaalta esim. keittiöverkon uudistamisessa radikaalimpi muutos voi olla paras ratkaisu.

Vantaa

Lausunto

13.08.2018

5/5

VD/5106/00.01.02.06/201
8